

DECYZJA ADMINISTRACYJNA W INDYWIDUALNYCH SPRAWACH STUDENTÓW I DOKTORANTÓW

Paweł Dańczak

MONOGRAFIE LEX

LEX

a Wolters Kluwer business

DECYZJA ADMINISTRACYJNA W INDYWIDUALNYCH SPRAWACH STUDENTÓW I DOKTORANTÓW

Paweł Dańczak

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2015

Stan prawny na 31 października 2014 r.

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Ewa Fonkowicz

Opracowanie redakcyjne
Elżbieta Józwiak

Łamanie
Wolters Kluwer

Układ typograficzny
Marta Baranowska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN 978-83-264-3410-5

ISSN 1897-4392

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluger.pl

www.wolterskluger.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów / 11

Wstęp / 15

Rozdział I

Status prawny szkoły wyższej / 19

1. Ramy prawne szkolnictwa wyższego w Polsce oraz nadawania stopni naukowych i tytułu naukowego / 19
  - 1.1. Uwagi wprowadzające / 19
  - 1.2. Ustawodawstwo dotyczące szkolnictwa wyższego na przełomie XX i XXI w. / 21
  - 1.3. Ustawodawstwo dotyczące nadawania stopni i tytułów naukowych na przełomie XX i XXI w. / 23
  - 1.4. Prawne podstawy reformy nauki i szkolnictwa wyższego / 26
2. Autonomia szkół wyższych / 27
3. Statut i niektóre regulaminy obowiązujące w szkole wyższej / 32
  - 3.1. Uwagi wprowadzające / 32
  - 3.2. Statut uczelni wyższej / 33
  - 3.3. Wybrane regulaminy funkcjonujące w szkołach wyższych / 34
  - 3.4. Promulgacja aktów normatywnych stanowionych przez organy szkół wyższych / 41
4. Szkoła wyższa – zakład publiczny a korporacja prawa publicznego / 43

Rozdział II

Decyzja administracyjna jako prawna forma załatwiania indywidualnych spraw studentów i doktorantów / 51

1. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.a. w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów / **51**
  - 1.1. Uwagi wprowadzające / **51**
  - 1.2. „Odpowiednie stosowanie przepisów prawa” w ujęciu doktrynalnym / **54**
  - 1.3. Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego na gruncie ustawy – prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym / **57**
2. Pojęcie decyzji administracyjnej / **65**
  - 2.1. Uwagi wprowadzające / **65**
  - 2.2. Materialna definicja decyzji administracyjnej i możliwość jej stosowania w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów / **69**
    - 2.2.1. Pojęcie decyzji w poglądach doktryny i orzecznictwa / **69**
    - 2.2.2. Materialna definicja decyzji administracyjnej w jej klasycznym rozumieniu a możliwości jej stosowania w odniesieniu do decyzji organów szkół wyższych / **74**
    - 2.2.3. Próba sformułowania materialnej definicji decyzji administracyjnej na gruncie indywidualnych spraw studentów i doktorantów / **91**
3. Formalne aspekty decyzji administracyjnych oraz zagadnienia ich doręczenia / **97**
  - 3.1. Elementy decyzji / **97**
    - 3.1.1. Uwagi wprowadzające / **97**
    - 3.1.2. Podstawa prawna decyzji / **99**
    - 3.1.3. Oznaczenie strony / **102**
    - 3.1.4. Oznaczenie organu administracji / **103**
    - 3.1.5. Osnowa (sentencja) decyzji / **104**
    - 3.1.6. Uzasadnienie / **108**
    - 3.1.7. Pouczenie o środkach zaskarżenia / **115**
    - 3.1.8. Data wydania decyzji / **116**
    - 3.1.9. Podpis / **116**
  - 3.2. Problematyka doręczania decyzji / **123**

Rozdział III

Próba typologii decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów / 129

1. Uwagi wprowadzające / 129
2. Typologia decyzji administracyjnych podejmowanych w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów / 130
  - 2.1. Uwagi wprowadzające oraz katalog decyzji / 130
  - 2.2. Decyzje konstytutywne i deklaratoryjne / 138
  - 2.3. Decyzje związane i wydawane w ramach uznania administracyjnego / 141
  - 2.4. Decyzje wydawane z urzędu oraz na skutek złożenia wniosku / 146
  - 2.5. Decyzje ostateczne i nieostateczne oraz decyzje prawomocne / 150
  - 2.6. Decyzje wydawane przez organy monokratyczne oraz organy kolegialne / 156
  - 2.7. Decyzje wydawane przez organy uczelni oraz inne organy administracji / 157
  - 2.8. Decyzje adresowane do członków społeczności akademickiej oraz osób spoza tej grupy / 158
3. Inne, wybrane rozstrzygnięcia w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów / 160
4. Decyzja administracyjna a umowa o kształcenie w szkolnictwie wyższym / 163

Rozdział IV

Uczestnicy postępowań dotyczących indywidualnych spraw studentów i doktorantów / 171

1. Organy właściwe do rozstrzygnięcia sprawy / 171
  - 1.1. Uwagi wprowadzające / 171
  - 1.2. Organy monokratyczne / 172
    - 1.2.1. Rektor uczelni / 172
    - 1.2.2. Kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni / 182
    - 1.2.3. Kierownik studiów doktoranckich / 185
    - 1.2.4. Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego / 187
  - 1.3. Organy kolegialne / 188
    - 1.3.1. Uwagi wprowadzające / 188
    - 1.3.2. Komisje rekrutacyjne / 189

- 1.3.3. Komisje stypendialne / **194**
- 1.3.4. Komisja postanawiająca o nadaniu tytułu zawodowego (komisja egzaminu dyplomowego) / **201**
- 1.3.5. Rada podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni / **203**
- 1.3.6. Komisje doktorskie / **208**
- 1.3.7. Centralna Komisja do spraw Stopni i Tytułów / **211**
- 2. Strona postępowania / **215**
  - 2.1. Uwagi wprowadzające / **215**
  - 2.2. Kandydat na studia / **218**
  - 2.3. Student i doktorant / **221**
  - 2.4. Kandydat do stopnia naukowego doktora / **224**

Rozdział V

Problematyka prowadzenia postępowania wyjaśniającego w wybranych sprawach studencko-doktoranckich / 226

- 1. Uwagi wprowadzające / **226**
- 2. Rekrutacja na studia wyższe / **227**
- 3. Postępowanie w sprawie przyznania stypendium socjalnego / **236**
- 4. Postępowanie w sprawie stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz stypendium dla najlepszych doktorantów / **250**
- 5. Postępowanie w sprawie skreślenia z listy studentów bądź doktorantów / **257**
  - 5.1. Uwagi wprowadzające / **257**
  - 5.2. Obligatoryjne skreślenie z listy studentów / **260**
    - 5.2.1. Rezygnacja ze studiów / **260**
    - 5.2.2. Niepodjęcie studiów / **262**
    - 5.2.3. Niezłożenie w terminie pracy dyplomowej lub egzaminu dyplomowego / **264**
  - 5.3. Fakultatywne skreślenie z listy studentów / **266**
    - 5.3.1. Uwagi wprowadzające / **266**
    - 5.3.2. Stwierdzenie braku postępów w nauce / **266**
    - 5.3.3. Nieuzyskanie zaliczenia semestru lub roku w określonym terminie / **268**
    - 5.3.4. Niewniesienie opłat związanych z odbywaniem studiów / **271**

- 5.3.5. Niepodpisanie przez studenta umowy o warunkach odpłatności za studia / 274
- 5.4. Skreślenie z listy doktorantów / 275
- 6. Postępowanie w sprawie nadania tytułu zawodowego / 277
- 7. Przewód doktorski / 287
  - 7.1. Wszczęcie przewodu doktorskiego i wyznaczenie promotora / 289
    - 7.1.1. Warunki formalne wszczęcia przewodu doktorskiego / 289
    - 7.1.2. Promotor, drugi promotor, kopromotor i promotor pomocniczy / 293
  - 7.2. Wyznaczenie recenzentów rozprawy doktorskiej / 297
    - 7.2.1. Pozycja prawna recenzentów / 297
    - 7.2.2. Rozprawa doktorska i jej recenzje jako dowód w postępowaniu / 300
  - 7.3. Publiczna obrona rozprawy doktorskiej / 304
  - 7.4. Przyjęcie publicznej obrony rozprawy doktorskiej i nadanie stopnia doktora / 311
  - 7.5. Zamknięcie przewodu doktorskiego / 313

Rozdział VI

Weryfikacja decyzji w postępowaniu odwoławczym oraz w trybach nadzwyczajnych / 318

- 1. Uwagi wprowadzające / 318
- 2. Odwołanie i wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy / 320
  - 2.1. Ogólna charakterystyka odwołania i wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy / 320
  - 2.2. Treść odwołania lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy / 322
  - 2.3. Tryb wnoszenia odwołania lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz możliwość dokonania autokontroli zaskarżonej decyzji / 324
  - 2.4. Wybrane zagadnienia toku postępowania odwoławczego / 328
  - 2.5. Decyzje kończące postępowanie odwoławcze / 332
  - 2.6. Zakaz *reformationis in peius* / 338
- 3. Weryfikacja decyzji w trybach nadzwyczajnych / 340
  - 3.1. Uwagi wprowadzające / 340
  - 3.2. Zmiana bądź uchylenie decyzji ostatecznej / 343

- 3.3. Stwierdzenie wygaśnięcia decyzji administracyjnej / **346**
- 3.4. Szczególne uregulowania dotyczące wznowienia postępowania administracyjnego na gruncie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym / **350**
  - 3.4.1. Uwagi wprowadzające / **350**
  - 3.4.2. Odrębności w zakresie wznowienia postępowania na gruncie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym / **351**
  - 3.4.3. Odrębności w zakresie wznowienia postępowania na gruncie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym / **356**
- 3.5. Szczególne regulacje dotyczące stwierdzenia nieważności decyzji w przepisach ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym / **363**
  - 3.5.1. Uwagi wprowadzające / **363**
  - 3.5.2. Odrębności w zakresie stwierdzenia nieważności decyzji na gruncie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym / **364**
  - 3.5.3. Odrębności w zakresie stwierdzenia nieważności decyzji na gruncie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym / **372**
- 4. „Decyzje nadzorcze” w przepisach ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym / **379**

Zakończenie / **385**

Bibliografia / **393**

Inne źródła / **413**

Wykaz aktów prawnych / **415**

Wykaz skrótów

Akty prawne

- Konstytucja RP** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a.** ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267 z późn. zm.)
- nowela z dnia 18 marca 2011 r.** ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455 z późn. zm.)
- nowela z dnia 11 lipca 2014 r.** ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1198)
- o.p.** ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
- p.p.s.a.** ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- p.s.w.** ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.)

- r.d.p.s.** rozporządzenie MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188)
- r.s.d.s.d.** rozporządzenie MNiSW z dnia 24 października 2014 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich (Dz. U. poz. 1480)
- r.t.w.p.c.** rozporządzenie MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. poz. 1383)
- r.w.p.r.s.** rozporządzenie MNiSW z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach (Dz. U. poz. 1302)
- statut CK** Statut Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów – załącznik do zarządzenia nr 47 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 2012 r., www.ck.gov.pl
- u.p.s.** ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.)
- u.s.n.t.n.** ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.)
- u.s.w.** ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 z późn. zm.) – akt uchylony

Czasopisma i publikatory

- AUW** Acta Universitatis Wratislaviensis
EPS Europejski Przegląd Sądowy

GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
OMT	Organizacja – Metody – Technika
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPİKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	Państwo i Prawo
PS	Przegląd Sądowy
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Sam. Teryt.	Samorząd Terytorialny
SIL	Studia Iuridica Lubliniensa
St. Iur.	Studia Iuridica
St. Praw.	Studia Prawnicze
ZNSA	Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZNUR	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego

Inne

ASP	Akademia Sztuk Pięknych
CBOSA	Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
CK	Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów
ECTS	European Credit Transfer System
FPM	Fundusz Pomocy Materialnej

MENiS	Minister Edukacji Narodowej i Sportu
MNiSW	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MPiPS	Minister Pracy i Polityki Społecznej
MSW	Minister Szkolnictwa Wyższego
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
NSA	Naczelný Sąd Administracyjny
NTA	Najwyższy Trybunał Administracyjny
PAN	Polska Akademia Nauk
PW_r	Politechnika Wrocławska
RM	Rada Ministrów
RPO	Rzecznik Praw Obywatelskich
SN	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny
UJ	Uniwersytet Jagielloński
UKR	Uczelniana Komisja Rekrutacyjna
UŁ	Uniwersytet Łódzki
UMK	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

Wstęp

Prawo do nauki oraz prawo swobodnego prowadzenia badań naukowych są jednymi z podstawowych wolności gwarantowanych przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Gwarantem ich najpełniejszej realizacji jest przyznana uczelniom, również na mocy konstytucyjnych postanowień, autonomia. Nie można jednak zapominać, że ich urzeczywistnianie jest jednocześnie wyrazem powierzenia określonym podmiotom zadań z zakresu administracji publicznej związanych z kształceniem, umożliwieniem uprawiania nauki oraz zdobywaniem kolejnych szczebli awansu naukowego. Są nimi przede wszystkim szkoły wyższe, zarówno publiczne, jak i zaliczane do sektora określanego w uproszczeniu mianem prywatnego, oraz innego rodzaju instytucje, np. jednostki (instytuty) naukowo-badawcze, którym także powierzono ustawowo wykonywanie wspomnianych wyżej zadań.

Na przestrzeni lat zarówno szkolnictwo wyższe, jak i sfera szeroko rozumianej nauki ulegały wielu przemianom, próbując dostosować się do przeobrażeń zachodzących w otaczającej je rzeczywistości. Ewolucją przy tym również sposób kształtowania relacji między osobami chcącymi zdobywać wiedzę na poziomie wyższym, uprawiać naukę oraz piąć się po szczeblach kariery naukowej a podmiotami oferującymi taką możliwość. Dawne, hierarchiczne, choć niesformalizowane podporządkowanie, w myśl zasady uczeń – mistrz, zostało na przestrzeni lat wyparte przez inne rozwiązania, polegające na stosowaniu instrumentów z zakresu prawa i postępowania administracyjnego oraz prawa cywilnego. Dlatego właśnie na gruncie nauki i szkolnictwa wyższego współistnieją obok siebie decyzja administracyjna oraz umowa, wspólnie regulując pozycję podmiotów będących ich adresatami (stronami).

Przedmiotem prezentowanej rozprawy jest zagadnienie decyzji administracyjnej jako formy załatwiania spraw studentów i doktorantów przez właściwe organy. Problematyka ta nie doczekała się dotychczas monograficznego opracowania, które kompleksowo systematyzowałoby wiedzę w tym zakresie. Wypada przy tym zauważyć, że stosowanie tej prawnej formy działania administracji przez organy szkół wyższych oraz podmioty orzekające w sprawach stopni i tytułów naukowych jest nieustannie przedmiotem sygnalizowanych w orzecznictwie sądów administracyjnych licznych problemów zarówno teoretycznych, jak i praktycznych. Można więc przyjąć hipotezę, że winny tym nieporozumieniom jest przede wszystkim stan obowiązującego w tym zakresie ustawodawstwa oraz słabe merytoryczne przygotowanie osób, które dodatkowo muszą stosować nie najlepszej jakości regulacje prawne.

W tym miejscu należy zastrzec, że prowadzone w pracy rozważania będą niekiedy wykraczały poza wyznaczony tytułem zakres. Wynika to z przyjętego założenia, że rozprawa nie byłaby kompletna, gdyby skupiała się wyłącznie na aspektach związanych z rozstrzygnięciami dotyczącymi tylko studentów lub doktorantów, a pomijała problematykę etapów poprzedzających nabycie przez te osoby wspomnianych statusów bądź stanowiących naturalną konsekwencję ich wcześniejszego posiadania. Mowa więc o osobach dopiero starających się o przyjęcie na studia, o absolwentach szkół wyższych, którzy w pewnych okolicznościach mogą utracić posiadany tytuł zawodowy, a także o kandydatach do stopnia naukowego doktora, rekrutujących się, w przeważającej mierze, z grona uczestników studiów doktoranckich, choć – o czym wypada wspomnieć – odbycie studiów doktoranckich nie jest warunkiem *sine qua non* ubiegania się o stopień doktora.

Analizą objęto rozwiązania prawne zawarte w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) wraz z wydanymi na ich podstawie rozporządzeniami w ścisłym powiązaniu z instytucjami procesowego prawa administracyjnego uregulowanymi w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267 z późn. zm.). Dużo uwagi poświęcono również treści aktów prawnych stanowionych przez organy szkół wyższych, ponieważ łącznie z przepisami powszechnie obowiązującego

prawa wpływają one na sposób i zakres kształtowania sytuacji prawnej osób będących adresatami przedmiotowych decyzji administracyjnych.

Zamierzeniem opracowania było także ukazanie rozbieżności, jakie w doktrynie i orzecznictwie powstają na gruncie przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań z zakresu załatwiania indywidualnych spraw studentów i doktorantów oraz nadawania stopnia doktora. Są one źródłem licznych sporów interpretacyjnych, a ponadto rodzą wiele problemów w praktyce ich stosowania przez właściwe organy. W celu ich unaocznienia sięgnięto zatem do dorobku piśmiennictwa i judykatury, odwołując się także do spostrzeżeń organów nadzorujących oraz kontrolujących sferę nauki i szkolnictwa wyższego. Do analizy sygnalizowanych zjawisk wykorzystano również dokumentację stanowiącą element materiału zgromadzonego w toku wybranych postępowań studencko-doktoranckich.

Jednym z najistotniejszych celów rozprawy było ukazanie roli i należnej pozycji kodeksu postępowania administracyjnego. Jest to bowiem ustawa, która w założeniu powinna najlepiej kształtować przebieg postępowań przewidzianych zarówno przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, jak i ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. Oba przywołane akty zgodnie jednak nakazują odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w sprawach mających swoją podstawę w ich postanowieniach.

Praca została podporządkowana kilku głównym założeniom badawczym. W pierwszej kolejności chodziło o próbę zakreslenia pojęcia decyzji administracyjnej, które odpowiadałoby faktycznym potrzebom nauki i szkolnictwa wyższego, pozwalając przy tym skutecznie identyfikować te indywidualne rozstrzygnięcia kierowane do studentów i doktorantów, którym przymiot decyzji faktycznie przysługuje. Naturalną konsekwencją takiego założenia była konieczność odpowiedzi na pytanie o rzeczywisty zakres stosowania przy ich wydawaniu przepisów ogólnego postępowania administracyjnego. Nie ulega bowiem żadnej wątpliwości, że liczne odrębności przewidziane na gruncie ustaw regulujących sprawę będące przedmiotem rozprawy oraz odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania administracyjnego czynią tę problematykę nad wyraz skomplikowaną i niejasną. Przede wszystkim chodziło więc o wskazanie, czy odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego interpretuje się obecnie jako stosowanie ich norm wprost, czy może margines swobody organów korzystających z rozwiązań kodeksowych pozwala

na dokonywanie znaczących modyfikacji w stosunku do pierwotnej konstrukcji. Siłą rzeczy kolejnym problemem badawczym było zidentyfikowanie kategorii spraw i elementów prowadzonych w nich postępowań, w których występują najdalej idące odrębności względem kodeksowego pierwowzoru bądź w ramach których przewidziano rozwiązania procesowe nieznanne przepisom kodeksu postępowania administracyjnego.

Główną zastosowaną w pracy metodą badawczą była metoda prawnodogmatyczna, polegająca na wnikliwej analizie obowiązujących aktów prawnych z wykorzystaniem różnych rodzajów wykładni. Uzupełniająco wykorzystano metodę teoretycznoprawną, badając różne teorie dotyczące decyzji administracyjnej jako prawnej formy działania administracji w odwołaniu do niezbędnych opracowań naukowych sytuujących to zagadnienie w sferze indywidualnych spraw studentów i doktorantów. Pomocniczo i w ograniczonym zakresie wykorzystano także metodę socjologiczną, a więc obserwację praktyki funkcjonowania podmiotów załatwiających sprawy stanowiące przedmiot rozprawy. Praca zasadniczo nie podejmuje zagadnień prawnoporównawczych, dlatego zrezygnowano z metody komparatystycznej. Zróżnicowanie systemów nauki i szkolnictwa wyższego funkcjonujących w poszczególnych krajach jest bowiem zbyt duże, by móc rzetelnie porównać choćby część obowiązujących w nich rozwiązań do przyjętych na gruncie polskiego porządku prawnego. W praktyce rozważania w tym zakresie miałyby więc charakter chaotycznych wtrąceń, burząc jedynie zasadniczą konstrukcję rozprawy.

Praca stanowi skróconą i zaktualizowaną wersję rozprawy doktorskiej obronionej na Uniwersytecie Łódzkim. Uwzględnia ona stan prawny w zakresie przepisów powszechnie obowiązujących 31 października 2014 r.

Rozdział I

Status prawny szkoły wyższej

1. Ramy prawne szkolnictwa wyższego w Polsce oraz nadawania stopni naukowych i tytułu naukowego

1.1. Uwagi wprowadzające

Tradycje szkolnictwa wyższego sięgają czasów starożytnych¹. Tradycje polskiego szkolnictwa wyższego – XIV w., czyli czasów powołania do życia Akademii Krakowskiej, późniejszego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na przestrzeni lat ta sfera życia społecznego przeżywała lepsze i gorsze okresy pod względem możliwości swojego rozwoju oraz swobody funkcjonowania. Przykładowo na terenie Galicji okresu międzywojennego szkoły akademickie miały w miarę dogodne warunki do działania, podczas gdy na innych ziemiach Polski szkolnictwo na tym poziomie trzeba było w zasadzie budować od nowa². Z kolei w okresie powojennym oraz w czasach PRL pozycja uczelni była wypadkową bieżącej sytuacji politycznej. Ponieważ ówczesne władze często traktowały je jako ośrodki działania opozycji, dekretami, przepisami ustaw oraz innymi aktami prawnymi manipulowano m.in. skalą ich autonomii³.

---

¹ Zob. m.in. C. Kunderewicz, *Studia z rzymskiego prawa administracyjnego*, Łódź 1991, s. 79–90, a także A. Kobylarek, *Uniwersytet. Zarys ewolucji idei podstawowej*, Nauka i Szkolnictwo Wyższe 2002, nr 1, s. 90.

² S. Grodziski, *Początki polskiego prawa o szkołach akademickich (w:) W kręgu historii i współczesności polskiego prawa*, red. W. Witkowski, Lublin 2008, s. 123.

³ Szerzej J. Borkowski, *Organizacja zarządzania szkołą wyższą*, Wrocław 1978, *passim*; a także E. Ochendowski, *Podstawowe zasady i instytucje nowej ustawy o szkolnictwie wyższym*, *Życie Szkoły Wyższej* 1982, nr 9, s. 18 i n.; zob. także T. Brzezicki, *Ustrój szkolnictwa wyższego w Polsce*, Toruń 2010, s. 28 i n.

Przełomowa dla szkolnictwa wyższego w Polsce była niewątpliwie ostatnia dekada XX w. Wtedy właśnie zmiana ustroju społeczno-gospodarczego oraz przeobrażenia polityczno-ekonomiczne spowodowały wzrost znaczenia wiedzy i wykształcenia. Stały się one bowiem przepustką do osiągnięcia życiowego sukcesu oraz podniesienia swojego statusu materialnego i społecznego⁴.

Przez wiele stuleci kluczową rolę w kształceniu na poziomie wyższym odgrywały uczelnie publiczne, w szczególności zaś uniwersytety, opisywane w literaturze jako miejsce magiczne i doniosłe, „wskazujące okrętom drogę przez wzburzone fale”⁵. Jednak z uwagi na zmieniające się uwarunkowania gospodarcze uniwersytety przestały z czasem zaspokajać część potrzeb, choćby w zakresie kształcenia specjalistów dla rozwijającego się przemysłu, co spowodowało konieczność zakładania politechnik oraz wyższych szkół zawodowych. Znakiem czasu było także pojawienie się prywatnych szkół wyższych, które wypełniły rynkową niszę zapotrzebowania na wiedzę i wykształcenie⁶.

Prawo, jako narzędzie wypełniania zadań państwa, podporządkowane jest bieżącym uwarunkowaniom politycznym, potrzebom gospodarki, sytuacji demograficznej czy tradycji i historii. Nie ulega wątpliwości, że również sfery szkolnictwa wyższego i nauki podlegają tym wpływom, co musi znajdować odzwierciedlenie w liczbie i treści rządzonych tymi sferami aktów prawnych⁷. Próba przedstawienia wszystkich związanych z tym zagadnieniem regulacji, zwłaszcza w ujęciu ewolucyjnym, jakkolwiek możliwa, wydaje się w tym miejscu niecelowa, gdyż takiego zabiegu w różnych okresach podejmowało się wielu autorów⁸. Czynienie tego kolejny raz powielaloby tylko ustalenia piśmien-

---

⁴ Por. K. Pawłowski, *Przyszłość szkolnictwa wyższego w Polsce*, Nauka i Szkolnictwo Wyższe 2001, nr 2, s. 83.

⁵ Słowa K. Twardowskiego przytoczone za: D. Antonowicz, *Przyszłość uniwersytetu, jego kształtu, funkcji i wzorów działania*, Nauka i Szkolnictwo Wyższe 2003, nr 1, s. 63.

⁶ Zob. D. Antonowicz, *Dylematy szkolnictwa wyższego w Polsce*, *Ius et Lex* 2005, nr 1, s. 428.

⁷ Z. Rybicki, *Problemy ustrojowe szkół wyższych (w:) Studia z dziedziny prawa administracyjnego*, red. L. Bar, Wrocław 1971, s. 241.

⁸ Zob. J. Borkowski, *Organizacja...*, *passim*. Autor dokonał przekrojowej analizy polskiego ustawodawstwa dotyczącego szkół wyższych obowiązującego od 1944 do 1978 r. W późniejszych latach zagadnienie to opisywali bądź do niego nawiązywali m.in.: E. Ochendowski, *Organizacja szkół wyższych w świetle nowej ustawy o szkolnictwie wyższym*, *PiP* 1982, z. 10, s. 19 i n., oraz B. Miśkiewicz, *Polskie szkolnictwo wyższe w latach 1981–1987*, Toruń 2003, *passim*.

nictwa, znacząco przy tym odbiegając od głównego tematu pracy. Z tego względu prowadzone w tej części rozważania zostały ograniczone do okresu obejmującego wybrane ustawodawstwo z zakresu szkolnictwa wyższego oraz problematyki nadawania stopni i tytułów naukowych obowiązujące po 1990 r. Mimo że część wydanych w tym okresie aktów prawnych już nie obowiązuje, warto do nich nawiązywać, ponieważ dały one początek instytucjom i rozwiązaniom funkcjonującym nadal, choć w zmienionym kształcie, dostosowanym do bieżących realiów i potrzeb. Główny nacisk został jednak położony na aktualnie obowiązujące uregulowania.

Wypada również nadmienić, że nie analizowano bliżej problematyki prawa do nauki, ograniczając się tylko do związanego z nią zagadnienia autonomii szkół wyższych.

Nieco szerzej, jeśli chodzi o zakres czasowy, zbadano regulacje dotyczące uzyskiwania stopni i tytułów. Unormowania te nie są bowiem tak rozległe jak w przypadku spraw szkolnictwa wyższego. Poza tym wiele instytucji i rozwiązań, które wzięły swój początek w ustawodawstwie z drugiej połowy ubiegłego stulecia, stało się pierwowzorem obecnie obowiązujących uregulowań prawnych w tym zakresie.

1.2. Ustawodawstwo dotyczące szkolnictwa wyższego na przelomie XX i XXI w.

Konstrukcję prawnych ram funkcjonowania szkół wyższych cechują znaczne rozbudowanie i złożoność. Stanowi ona wypadkową wielu czynników, w tym m.in.: regulowania tego obszaru aktami różnej rangi oraz stopnia ich narastania, a także znacznej zmienności, zwłaszcza na poziomie przepisów wykonawczych⁹. Podobna diagnoza dotyczy problematyki uzyskiwania stopni i tytułów naukowych. Na przestrzeni lat uregulowania prawne poświęcone tym zagadnieniom podlegały dynamicznym zmianom, próbując nadążać za zmieniającą się rzeczywistością.

Niewiele ponad rok od wydarzeń, które doprowadziły do zmiany ustroju politycznego w Polsce – we wrześniu 1990 r. – uchwalono nową

---

⁹ Z. Duniewska, *Z problematyki prawnego statusu studenta publicznej szkoły wyższej*, Studia Prawno-Ekonomiczne 2004, t. 69, s. 13.

Paweł Dańczak – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Polskiego Postępowania Administracyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; członek pozastatutowy Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łodzi, członek zwyczajny Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej; jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół problematyki postępowania administracyjnego ze szczególnym uwzględnieniem prawa o szkolnictwie wyższym oraz proceduralnych zagadnień przyznawania stopni naukowych i tytułu naukowego.

■ Celem książki jest przekrojowa analiza funkcji, jaką pełnią przepisy kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie indywidualnych spraw studentów i doktorantów. W publikacji poruszono zagadnienia istotne z punktu widzenia praktycznego stosowania prawa przez organy uczestniczące w procesie rozstrzygania indywidualnych spraw studentów i doktorantów, np. nadania stopnia naukowego doktora oraz sądowej kontroli wydawanych w tym zakresie rozstrzygnięć, w tym m.in. kwestie:

- typologii rozstrzygnięć podejmowanych przez organy sądów wyższych, ze wskazaniem, które z nich przyjmują formę decyzji w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego,
- stron postępowań dotyczących indywidualnych spraw studentów i doktorantów,
- prowadzenia postępowania wyjaśniającego w wybranych sprawach studencko-doktoranckich,
- weryfikacji decyzji w postępowaniu odwoławczym oraz w trybach nadzwyczajnych.

■ Monografia zawiera ponadto krytyczną analizę obowiązujących przepisów prawa oraz praktyki ich stosowania, dokonaną na podstawie m.in. przekrojowych badań orzecznictwa sądów administracyjnych oraz spostrzeżeń organów nadzorujących i kontrolujących sferę nauki i szkolnictwa wyższego.

■ Książka jest przeznaczona dla studentów, doktorantów oraz władz uczelni wyższych i ich jednostek, pracowników uczelnianej administracji. Będzie również przydatnym narzędziem w pracy sędziów sądów administracyjnych orzekających w sprawach studencko-doktoranckich, jak również adwokatów i radców prawnych działających w tego rodzaju sprawach w charakterze pełnomocników procesowych.

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-3410-5

9 788326 434105

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9788326434105 M01P01